

Република Србија
Аутономна Покрајина Војводина
ГРАД КИКИНДА

**ПЛАН СПРОВОЂЕЊА УРЕДБЕ О МЕРАМА ЗА СУЗБИЈАЊЕ И
УНИШТАВАЊЕ КОРОВСКЕ БИЉКЕ *AMBROSIA ARTEMISIIFOLIA* L. (SSP.)
НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА КИКИНДЕ ЗА 2026. ГОДИНУ**

Кикинда, новембар 2025. године

Република Србија
Аутономна покрајина Војводина
ГРАД КИКИНДА
ГРАДСКО ВЕЋЕ
Број: 004865166 2025 08496 004 130 060 107
Дана: 04.12.2025. године
К и к и н д а

Трг српских добровољаца 12, 23300 Кикинда, тел 0230/410-105, e-mail: gradonacelnik@kikinda.org.rs

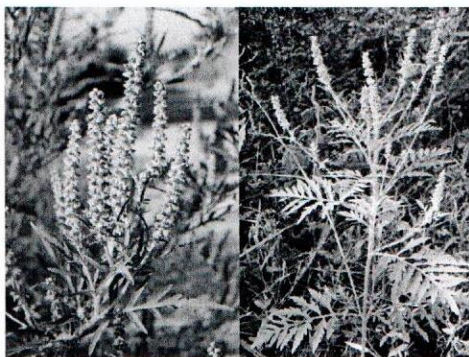
ПЛАН СПРОВОЂЕЊА УРЕДБЕ О МЕРАМА ЗА СУЗБИЈАЊЕ И УНИШТАВАЊЕ КОРОВСКЕ БИЉКЕ *AMBROSIA ARTEMISIIFOLIA* L. (SSP.) НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА КИКИНДЕ ЗА 2026. ГОДИНУ

1. УВОД

Амброзија (*Ambrosia artemisiifolia* L.) представља један од најзначајнијих алергена и инвазивних корова на територији Републике Србије. Њена изузетна адаптивност, агресивно ширење и висок алергенски потенцијал чине је стабилним ризиком по здравље становништва, пољопривредну производњу и квалитет животне средине. Последњих деценија, амброзија је постала посебно заступљена у АП Војводини, где климатски и педолошки услови погодују њеном интензивном развоју и ширењу.

Полазећи од законске регулативе и обавезе јединица локалне самоуправе да спроводе мере сузбијања и контроле, Град Кикинда израђује овај План са циљем да систематски, координисано и ефикасно приступи решавању проблема у 2026. години. План дефинише методе, носиоце активности, предвиђене динамике, обим радова и механизме праћења стања на терену. Поред оперативних мера, документ има задатак да подигне степен информисаности и еколошке свести становништва, наглашавајући да је сузбијање амброзије од јавног интереса и потребно га је спроводити током читаве вегетационе сезоне.

Израда овог Плана омогућава да се деловање јавних служби, инспекцијских органа, предузећа и грађана усмери ка заједничком циљу — значајном смањењу концентрације полена амброзије у ваздуху, очувању здравља становништва и подизању укупног квалитета животног простора на територији града Кикинде.

Слика 1. Амброзија (*Ambrosia artemisiifolia* L.)

2. БИОЛОГИЈА И ЕКОЛОГИЈА АМБРОЗИЈЕ (ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ)

Амброзија (*Ambrosia artemisiifolia* L.) је једногодишња зељаста биљка која води порекло из преријских предела Северне Америке и најраспрострањенији је свога рода.

На територији Србије присуство *A. artemisiifolia* први је констатовао Славнић 1953. године у околини Сремских Карловаца, Петроварадина и Новог Сада, а данас има статус алохтоне неофите у инвазији. Сматра се да је у Србију унета бродовима из Румуније, који су саобраћали Дунавом превозећи семе гајених биљака. Са тих жаришта проширила се по целој Војводини, Мачви и Шумадији, где формира чисте популације или се јавља заједно са другим коровским врстама. Интересантан податак је да је један од најпопуларнијих народних назива ове врсте у Мађарској „српска трава“, што се објашњава претпоставком да је ова врста у Мађарску дошла из Србије.

Захваљујући изузетној способности прилагођавања на разноврсне типове станишта, амброзија је данас присутна на свим континентима, са статусом космополитске врсте.

Ширење амброзије је најинтензивније уз саобраћајнице, тј. дуж путева, пруга и напуштених места. Осим тога, велике популације формира на запарложеним површинама, утринама, међама, сметлиштима, баштама, вртовима, окућницама, местима на којима се наносе нови слојеви земљишта (уређене градске површине), итд. Такође, велике проблеме прави у ратарским окопавинским усевама, вишегодишњим засадима, лошијим луцериштима и детелиништима, као и у ретким (недовољно избокореним) стрним житима.

Биолошко-еколошке особине, као и педолошки и климатски услови средине омогућили су изузетну експанзију амброзије, у периоду од 1976. до 2000. године заступљеност амброзије у коровској флори Србије се повећала девет пута, тј. са два на 18%. С обзиром на интензивно ширење након 2000. године, као и на основу података добијених током четворогодишњег картирања корова на територији Србије у оквиру два пројекта (Министарство пољопривреде – Управа за заштиту биља Републике Србије у периоду 2004–2006 и 2007–2009), претпоставља се да је данас проценат учешћа амброзије у флори Србије знатно већи.

3. ЗДРАВСТВЕНИ АСПЕКТ И ЕФЕКТИ

Амброзија је коров који се већ деценијама несметано шири и код осетљивих особа изазива врло непријатне алергијске реакције. Амброзија производи велику количину полена који је изузетно јак алерген, а симптоми попут кијања, цурења носа или свраби очију могу се испољити у свим животним добима. Највеће количине полена амброзије у ваздуху генерише се од средине августа до средине септембра. Још се не зна зашто људски организам тако реагује на полен овог једногодишњег корова. Иако, у суштини, безазлена честица, између десет и двадесет одсто становништва северне хемисфере бурно реагује када дође у додир са довољном количином амброзијиног полена. И, док је за остале биљне врсте које доносе алергију критична концентрација 30 поленових зрна по кубном метру ваздуха, амброзија и овде испољава своју моћ. Захваљујући много већем алергеном потенцијалу, довољна је упола мања концентрација полена амброзије (15 зрна

по кубном метру) да људе погоди веома интензивна поленска грозница. Чести напади рафалног кијања, пецкање очију и цурење носа нису једине последице: уколико се не лечи (антихистаминицима, интерназалним кортикостероидима – све, наравно, по препоруци лекара), може доћи и до отежаног дисања, кашља, главобоље, несанице, а у најтежим случајевима и до астме.

Слика 2. Алергијске реакције на амброзију

4. ПРАВНИ ОСНОВ ПЛАНА

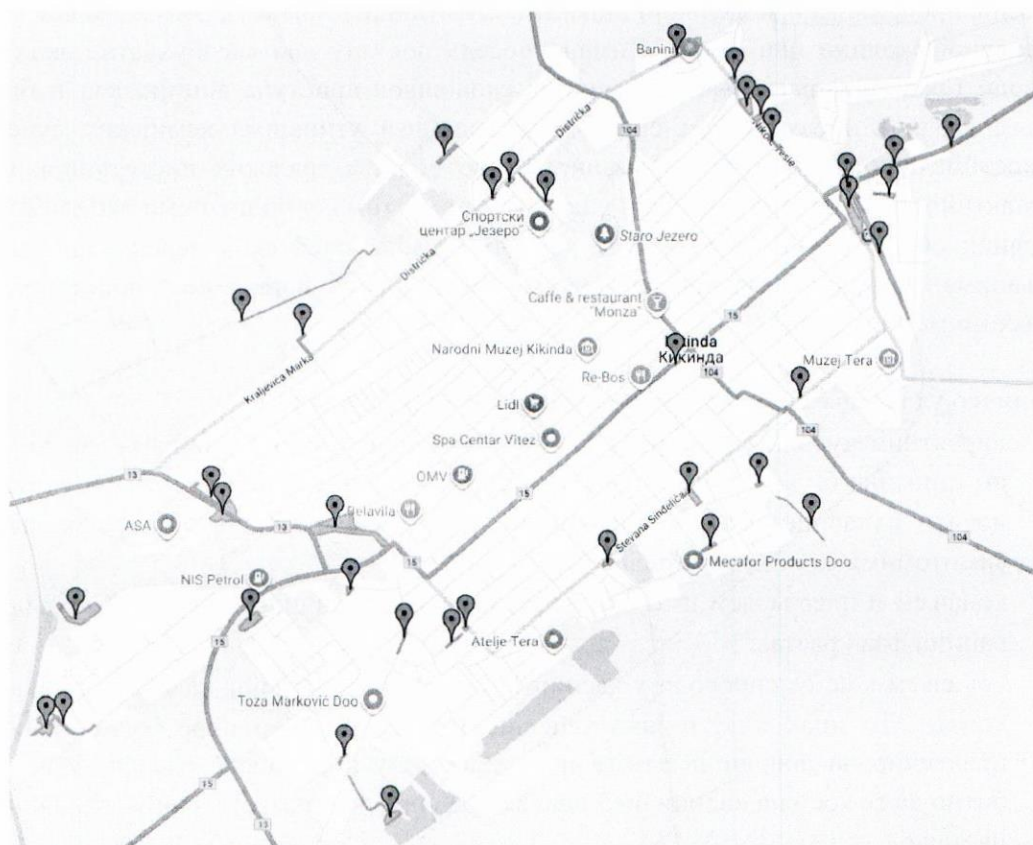
- Закон о средствима о заштити биља ("Сл. гласник РС", бр. 41/2009 и 17/2019)
- Уредба о мерама за сузбијање и уништавање коровске биљке амброзија – *Ambrosia artemisiifolia* L. (spp.) („Сл. гласник РС“, бр. 69/2006)
- Одлука о сузбијању и уништавању коровске биљке амброзије (*Ambrosia artemisiifolia*) („Сл. лист града Кикинде“, бр. 10/2018, 22/2023 и 17/2024 - др. одлука)
- Одлука о заштити пољопривредних имања на територији Града Кикинде ("Сл. лист града Кикинде", бр. 6/2021)
- Инструкција о примени Уредбе о мерама за сузбијање и уништавање коровске биљке амброзија – *Ambrosia artemisiifolia* L. (spp.) број 321-01-1305/2006-11 од дана 31.05.2007. године
- Обавештење Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде – Управе за заштиту биља број 003839761 2025 14842 008 001 000 001 02 001 од дана 17.09.2025.године

5. ЦИЉЕВИ ПЛАНА

- Сузбијање и спречавање ширења амброзије на територији града Кикинде
- Смањење концентрације алергеног полена у ваздуху
- Заштита здравља становништва
- Уређење и побољшање јавних и приватних површина
- Повећање еколошке свести грађана

6. МОНИТОРИНГ И МАПИРАЊЕ

Мониторинг обухвата систематско снимање и праћење површина на којима се појављује амброзија. Користе се методе теренског снимања, геореференцирања и даљинске детекције. На основу евидентираних стања утврђују се приоритетне зоне за третман.

Слика 2. Мапа Града Кикинде са локацијама где је у 2025. години извршено сузбијање и уништавање коровске биљке амброзије

7. МЕТОДЕ СУЗБИЈАЊА

7.1 Механичке мере

Методe механичког уклањања амброзије и других алергених биљака је један од најраширенијих метода рада на пословима сузбијања и потенцијалне контроле ширења инвазивних биљака. Представља једноставан метод који се упркос многим елементима (потреба за радном снагом, веће ангажовање људи, већи потенцијални трошкови) ефикасно спроводи у многим земљама које имају развијене системе сузбијања амброзије у локалним и ширим урбаним, семиурбаним и руралним срединама. Метода омогућава, правилно, ефикасно и оправдано улагање, с обзиром да у активности укључује шири спектар институција, веће запошљавање људи у сезонским пословима, те утиче на

подизање и јачање еколошке свести грађана. Такође на посебан начин доприноси омасовљењу акција контроле популација амброзије у насељеним местима.

Сходно потреби за укључивањем грађана у што масовнију акцију, механичко уклањање амброзије представља и модел који директно стимулише грађане да ангажовањем у својој непосредној околини или на свом имању/поседу постану део свеобухватне акције коју спроводи Градска управа. Као део општег еколошког приступа акцији, као и бриге за здравље грађана и самим тим спречавање излагања утицајима хемијских супстанци, предност механичког метода се дефинише као обавеза градских институција. Овакав облик активности мора се спроводити у насељеним местима, у подручјима око стамбених и пословних објеката, болница, школа, дечијих вртића, спортских терена, на уређеним травњацима, шеталиштима, рекреативним површинама, парковима, поред путева у насељеним местима и др.

Механичко уклањање се може спроводити на неколико начина:

- директним чупањем из корена које се може радити на површинама где се јављају појединачне биљке. Цела биљка са кореном се ишчупа из земље. При томе, треба носити рукавице због могуће контакт алергијске реакције која се манифестује симптомима сличним копривњачи.
- копањем и плевљењем што представља најекономичнији поступак. Спроводи се у ранијој фази раста.
- кошењем које се спроводи у каснијим стадијумима развића када се више не може копати. То ипак није толико успешно као копање, јер прве бочне гране леже практично на површини земље и не могу се у потпуности одсећи. Због тога је битно да се коси на висини од 5 cm како би спречили развој бочних грана и њихово цветање.

Предности механичког сузбијања амброзије (кошењем) на неуређеним површинама су:

- Реално и изводиво на равним теренима;
- Реално изводиво и препоручиво на мањим површинама;
- Препоручиво око јавних објеката (школа, обданишта и стамбених зграда где је висока фреквенција људи) где се желе избећи потенцијално негативни ефекти примене хербицида, или због страха грађана од примене било каквог хемијског средства као и услед потребе да се у непосредној близини стамбених објеката не примењују пестициди.

Недостаци механичког сузбијања амброзије (кошењем) на неуређеним површинама су:

- мера није примењива на неприступачним теренима (неравним површинама и великим косинама);
- мера са малим учинком у јединици времена по јединици површине;
- тражи скупу опрему;
- могућа брза регенерација амброзије уколико се кошење не изведе довољно ниско (честа појава);
- потребан већи број кошења у току једне сезоне;
- знатно скупља мера у односу на хемијско сузбијање амброзије;
- захтева веће ангажовање радне снаге и већи број радних сати;

Најефикаснији начин механичког сузбијања, посебно на великим отвореним површинама је поступак два до три темпирана кошења, која се спроводе непосредно пре цветања, а која могу да смање број мушких цвасти и до 100 пута.

Овај модел је постао препознатљив када је након успешног тестирања у експерименталним условима Лабораторије за инвазивне и алергијске биљке (Природно-математички факултет Нови Сад), презентован и усвојен као модел који се интензивно спроводи на подручју града Новог Сада, али и многих других градова и општина у Војводини. Поступак је део интегративног система контроле ширења амброзије и других алергијских биљака који се интензивно реализује у континуитету више од 15 година, те је показао одличне резултате у градским и приградским срединама. Методолошки поступак кошења подразумева употребу алатки и машина за кошење амброзије, сакупљање покошеног материјала, његово одвожење и правилно депоновање.

7.2 Хемијске мере

На непољопривредним површинама неопходно је континуирано сузбијати амброзију механичким (физичким) и хемијским путем, а у усевама се препоручује поштовање плодореда (ротација усева – окопавине и стрна жита), интензивно кошење (нпр. у луцериштима и детелиништима, вишегодишњим засадима), сетва детелинско-травних смеша (како би густ склоп вегетационог покривача потиснуо ову широколисну врсту), примена добро згорелог стајњака (принцип доброг газдовања стајњаком), интензивна нега усева и примена хербицида. Када се амброзија јави као проблем, односно када се очекује њена појава с обзиром на познавање стања закоровљености парцеле из претходне сезоне, тада се најчешће користе селективни земљишни (pre-em) и/или фолијарни хербициди (post-em) за њено сузбијање. У том смислу, постоји више различитих селективних хербицида (активних супстанци са различитим механизмом деловања и још већи број формулисаних препарата) у зависности од усева у коме се утврди присуство ове коровске врсте. У воћњацима и виноградима, на косинама канала, дуж железничких пруга, и другим непољопривредним површинама (депоније, дуж путних мрежа, око индустријских објеката и дворишта, објеката електропривреде итд.) најчешће и најефикасније се амброзија сузбија применом тоталног транслोकационог хербицида на бази глифосата. Глифосат је инхибитор ESPSP (5-енолпирувил шикимат-3-фосфат синтетаза) ензима одговорног за биосинтезу ароматичних аминокиселина и његовом блокадом зауставља се раст биљака и за око три недеље биљке потпуно пропадају. Применом препарата на бази ове активне супстанце (нпр. Glifosav, Glyphogan, Glifomark, Clinic, Blade...) у количини од 3 до 5 lit/ha у зависности од пораста и фазе развоја амброзије) обезбеђује се висока ефиканост. Хербицид глифосат и поред ефекта који има (тотални хербицид) један је од екотоксиколошки најповољнијих хербицида који се данас налази на листи регистрованих хербицида у Србији, земљама ЕУ, као и широм света. Молекул глифосата се под утицајем микоорганизама веома брзо разграђује у земљишту не остављајући резидуе. Производ деградације глифосата у аеробним и анаеробним условима је аминометилфосфонска киселина (AMPA). Рађено је 20 независних експеримената адсорпције/десорпције (24 различита типа земљишта) и утврђено је да глифосат и АМПА нису покретљиви, односно да се чврсто везује за честице земљишта и

задржавају углавном у површинском слоју земљишта. Адсорпциони коефицијент (K_{foc}) за глифосат износи 884-60000 mL/g, а за АМРА 1119-45900 mg/L. Имајући све наведено у виду, сматра се да не постоји реална опасност спирања и испирања глифосата у дубље слојеве и доспевање до подземних вода. Уколико се на појединим местима, попут насипа, у циљу очувања травног покривача, укаже потреба за применом селективних хербицида (хербициди који сузбијају само поједине, циљане, коровске врсте, а при томе не делују на околну вегетацију), битно је истаћи да исти имају добру или задовољавајућу ефикасност само уколико се примене када су корови (амброзија) у фази котиледона, па до фазе четири развијена листа (ВВСН 14). Наравно, треба узети у обзир и дневну температуру ваздуха која приликом примене хербицида не би смела да буде изнад 25°C, као ни испод 15°C. Иако је селективни хербицид могуће примењивати и на непољопривредним површинама, из претходно наведених разлога, као и због сложености поступка примене, најчешће се прибегава примени глифосата као тоталног транслокационог хербицида.

Предности хемијског сузбијања амброзије (применом глифосата) на неуређеним површинама:

- висок учинак по јединици површине у јединици времена;
- економски исплатива мера због ниске цене коштања препарата и веома ниске цене апликације;
- за разлику од механичког сузбијања где долази до ретровегетације (регенерације биљака), једним третманом се у потпуности сузбијају све јединке које су формирале надземне органе;
- веома висока ефикасност;
- могућност примене глифосата на истој површини два до три пута у току вегетације;
- поштовањем упутства за примену глифосат је екотоскиколошки безбедан хербицид за животну средину;
- могућ начин сузбијања амброзије на мање приступачним теренима.

Недостаци хемијског сузбијања амброзије (применом глифосата) на неуређеним површинама:

- уколико се не жели у потпуности уништити вегетацијски покривач онда је употреба глифосата не препоручива;
- учесталом применом глифосата може доћи до развоја резистентности амброзије на овај хербицид (у свету постоје потврђени случајеви развијене резистентности амброзијена глифосат);
- након обилних киша може доћи до његовог испирања и доспевања у површинске воде, где се не разлаже.

7.3 Интегрисане мере

Најбоље резултате даје комбиновање механичких и хемијских метода, уз стални мониторинг и контролу стања на терену.

8. ОБИМ РАДОВА

Током 2025. године извршено је механичко сузбијање амброзије на сса. 196.000 м² на територији града Кикинде.

Планира се сузбијање амброзије на следећим површинама у 2026. години:

- Механичко сузбијање: 200.000 м²
- Хемијско сузбијање: 20.000 м²
- Даљинска детекција: 2.000 ha

9. ДИНАМИКА СПРОВОЂЕЊА

Активности на сузбијању и уништавању амброзије											
Јан	Феб	Мар	Апр	Мај	Јун	Јул	Авг	Сеп	Окт	Нов	Дец

10. ПРОГРАМ ОДРЖАВАЊА ЈАВНИХ ЗЕЛЕНИХ ПОВРШИНА У КИКИНДИ

У оквиру редовног одржавања јавних зелених површина на територији града Кикинде спроводе се радови кошења траве са грабљењем, утоваром и одвозом биомасе на депонију. Поред ових активности, по налогу се изводи и кошење коровске вегетације на локацијама, са посебним акцентом на спречавање појаве и ширења амброзије. Наведене мере представљају значајан сегмент унапређења хигијене и уређености јавних површина, као и подршку ширем систему контроле алергених врста на подручју града.

11. ОБАВЕШТАВАЊЕ ЈАВНОСТИ

На званичној интернет презентацији Града Кикинде www.kikinda.org.rs у одељку Информације – Стање аеропољена могу се погледати резултати мерења концентрације полена у ваздуху у Кикинди.

12. ОБАВЕЗЕ ВЛАСНИКА И КОРИСНИКА ЗЕМЉИШТА

Власници и корисници површина пољопривредног обрађеног и необрађеног земљишта (вртови и баште, њиве, воћњаци, виногради, ливаде и др.), шума, ловишта; грађевинског земљишта, изграђеног и неизграђеног; власници и корисници запуштених површина поред путева, стаза, као и утрина, парлога, деградираних пашњака, запуштених паркова, искрчених места у шумама и др.; субјекти који управљају водотоковима и каналима и површинама уз водотокове и канале; који одржавају површине уз јавне путеве и железничке пруге; који управљају парковима, националним парковима, гробљима и другим зеленим површинама, дужни су да редовно спроводе механичке мере сузбијања амброзије. Забрањено је омогућавати њено ширење и остављати земљиште неуређеним.

13. ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР

Комунална инспекција врши контролу спровођења Уредба о мерама за сузбијање и уништавање коровске биљке амброзија. У случају непоступања, изричу се мере у складу са Законом.

14. ЕДУКАЦИЈА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОЂАЧА И САРАДЊА СА ПОЉОПРИВРЕДНОГ СТРУЧНОГ СЛУЖБОМ

Едукација пољопривредних произвођача представља важан сегмент у спречавању ширења амброзије. Током године спроводиће се стручне обуке, теренска саветовања и информативне кампање у сарадњи са Пољопривредном стручном службом, са циљем да се произвођачима приближе најделотворније агротехничке и хемијске мере сузбијања. Посебан акценат биће стављен на примену препоручених хербицида, поштовање рокова за извођење мера и унапређење добрих пољопривредних пракси. Сарадња са стручним службама допринеће бржем уочавању критичних површина и ефикаснијем реаговању током вегетационе сезоне.

15. ЗАКЉУЧАК

Сузбијање амброзије представља комплексан и дугорочан процес који захтева укључивање свих релевантних субјеката — локалне самоуправе, јавних предузећа, стручних служби, инспекцијских органа, пољопривредних произвођача и грађана. Реализацијом овог Плана стварају се услови за спровођење координисаних, правовремених и ефикасних мера механичког, хемијског и интегрисаног сузбијања, уз стални мониторинг, мапирање критичних жаришта и редовну едукацију јавности.

Очекује се да доследна примена планираних мера доведе до смањења површина под амброзијом, као и до значајног умањења концентрације алергеног полена, што ће директно утицати на побољшање јавног здравља, квалитета ваздуха и уређености градског и приградског простора. Град Кикинда остаје опредељен да кроз системску подршку, надзор и сарадњу са становништвом настави борбу против амброзије као приоритетног еколошког проблема.

Овај План представља основу за одговорно управљање ризицима, континуирано унапређење мерења стања на терену и спровођење законских обавеза у 2026. години, уз намеру да се дугорочно обезбеди чистија, здравија и уређенија средина за све грађане Кикинде.

ПРЕДСЕДНИК ГРАДСКОГ ВЕЋА
Младен Богдан

Република Србија
Аутономна покрајина Војводина
ГРАД КИКИНДА
Секретаријат за заштиту животне средине,
пољопривреду и рурални развој
Број: 004760959-2025-08496-004-080-380-001
Дана: 26.11.2025. године
К и к и н д а

Краља Петра I бр.41, 23300 Кикинда, тел 0230/315-900, e-mail: zastita@kikinda.org.rs

Образложење

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Србије донело је Уредбу о мерама за сузбијање и уништавање коровске биљке амброзија – *Ambrosia artemisiifolia* L. (spp.) („Сл. гласник РС“, бр. 69/2006) и Инструкције о примени Уредбе о мерама за сузбијање и уништавање коровске биљке амброзија – *Ambrosia artemisiifolia* L. (spp.) број 321-01-1305/2006-11 од дана 31.05.2007. године. На основу донети Уредбе и Инструкције Град Кикинда је у обавези да донесе План спровођења Уредбе о мерама за сузбијање и уништавање коровске биљке амброзија – *Ambrosia artemisiifolia* L. (spp.) („Сл. гласник РС“, бр. 69/2006).

Комисија за заштиту и унапређење животне средине на територији града Кикинда, на седници одржаној дана 25.11.2025. године, усвојила је предметни План.

На основу изложеног предлаже се разматрање и доношење предметног Плана.

СЕКРЕТАРКА

Мирослава Наранчић

Република Србија
Аутономна покрајина Војводина
ГРАД КИКИНДА
ГРАДСКО ВЕЋЕ
Број: 004865166 2025 08496 004 130 060 107
Дана: 04.12.2025. године
К и к и н д а

Трг српских добровољаца 12, 23300 Кикинда, тел 0230/410-105, e-mail: gradonacelnik@kikinda.org.rs

На основу члана 59. тачке 1. Статута Града Кикинда („Службени лист Града Кикинде“ бр. 4/2019), Градско веће Града Кикинда, на седници одржаној дана 04.12.2025. године, разматрало је Предлог Плана спровођења уредбе о мерама за сузбијање и уништавање коровске биљке *Ambrosia artemisiifolia* L. (ssp.) на територији града Кикинде за 2026. годину и донело следећи

ЗАКЉУЧАК

Доноси се План спровођења уредбе о мерама за сузбијање и уништавање коровске биљке *Ambrosia artemisiifolia* L. (ssp.) на територији града Кикинде за 2026. годину.

ГРАДОНАЧЕЛНИК
Младен Богдан